

Oikeusministeriön lausunto - luonnos HE:ksi eduskunnalle laiksi metsästyslain 41 §:n muuttamisesta

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi metsästyslain 41 §:n muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi metsästyslakia ja sen tavoitteena on toimeenpanna suurpetotyöryhmän loppuraportissa ehdotettuja toimia sekä muita toimia ja siten luoda edellytyksiä niin sanotun suurpetojen kannanhoidollisen metsästyksen mahdollistamiseksi.

Oikeusministeriö esittää lausuntonaan seuraavan.

Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esitysluonnoksen suhdetta perustuslakiin ja säätämisjärjestystä koskevassa osiossa on tunnistettu esityksen yhteys perustuslain 7 §:ään (oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen), 20 §:ään (vastuu ympäristöstä), 22 §:ään (perusoikeuksien turvaaminen) ja 80 §:ään (asetuksen antaminen ja lainsäädäntövallan siirtäminen). Edelleen osiossa on todettu, että esityksen jaksossa 4.3 on arvioitu esityksen vaikutuksia perustuslain 7 ja 22 §:n kannalta.

Oikeusministeriö huomauttaa, ettei esitysluonnoksessa ole jaksoa 4.3. Tarkoitus lienee ollut viitata pääasiallisia vaikutuksia koskevaan jaksoon 4.2, jonka alla on käsitelty perustuslain 7 ja 22 §:ää. Siltä osin kuin esityksessä on nyt esimerkiksi säätämisjärjestysperusteluissa arvioitu esityksen vaikutuksia ympäristöperusoikeuden (perustuslain 20 §) kannalta, olisi tämä arvio syytä sisällyttää jaksoon 4.2. Toisaalta säätämisjärjestysperusteluissa ei ole tarkemmin kirjoitettu esityksen suhteesta perustuslain 7 ja 22 §:ään taikka selvästi otettu näitä huomioon käsitteilyjärjestystä koskevassa arviossa. Säätämisjärjestysperusteluissa ei myöskään ole selvästi arvioitu ympäristöperusoikeuden vaikutusta esityksen käsitteilyjärjestykseen. Esitystä tulisikin jatkovalmistelussa täydentää edellä mainittujen seikkojen osalta.

Säätämisjärjestysperustelujen loppupuolella (s. 19) todetaan, että esitys ”edistäisi lainsäädännön perustuslainmukaisuutta perustuslain 124 §:ään liittyvistä syistä, sillä esityksellä vahvistettaisiin viranomaisvaikutusta Suomen riistakeskuksen toimintaan”. Mainittu kannanotto jää jokseenkin epäselväksi. Sitä olisi jatkovalmistelussa syytä vielä avata ja selkeyttää.

Keskeiset ehdotukset

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 25
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1606 7730
+358 9 1606 7730

kirjaamo.om@gov.fi
oikeusministerio.fi

Esitysluonnoksessa todetaan (s. 13), että muutosehdotus vahvistaisi riistakeskuksen ”mahdollisuuksia soveltaa kansallista lainsäädäntöä yhdenmukaisesti luontodirektiivin ja sen tavoitteiden kanssa”. Esityksen suhde direktiivin sääntelyyn jää vielä epäselväksi. Jatkovalmistelussa olisi syytä selvittää, onko muutosehdotuksen taustalla kyse direktiivin aikaisemmassa implementoinnissa mahdollisesti havaituista puutteista tai kehitystarpeista, ja mikä on esitettyjen muutosehdotusten suhde direktiivin mahdollistamaan kansalliseen liikkumavaraan. Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti korostanut, että siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (esim. PeVL 23/2022 vp, PeVL 1/2018 vp, PeVL 25/2005 vp). Esityksen ja direktiivin keskinäisen suhteen lisäksi epäselvyyttä liittyy osaltaan myös metsästyslain 41 §:ään ehdotettujen muutosten yhteensopivuuteen suhteessa direktiivin sääntelyjärjestelmään. Arviointia ja selvennystä yhteensopivuudesta direktiivin sääntelyn kanssa kaipaa esimerkiksi pykälän 5 momenttiin ehdotettava muutos siitä, että maa- ja metsätalousministeriö voisi asetuksellaan antaa tarkempia säännöksiä metsästyslain 41 a §:n 3 momentissa tarkoitetun poikkeuslupan päämäärästä, ja tällaisen sääntelyn merkityksestä riistakeskuksen poikkeuslupaharkintaan.

Metsästyslain 41 §:n 1 momenttiin ehdotetun muutoksen mukaan poikkeuslupaharkinnassa olisi jatkossa otettava huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset vaatimukset sekä alueelliset ja paikalliset erityispiirteet. Näiden seikkojen huomioon ottaminen olisi siten lupaharkinnassa pakollista, kun taas riistaeläinlajeja ja niiden elinympäristöjen hoitoa koskevat hoitosuunnitelmat voitaisiin ottaa muutosehdotuksen mukaan huomioon. Oikeusministeriö huomauttaa, ettei hoitosuunnitelmia ole mainittu muutoin voimassa olevassa metsästyslaissa, joten jatkovalmistelussa tulisi tehdä selkoa siitä, mitä sillä ehdotetussa yhteydessä tarkoitetaan. Hoitosuunnitelmien huomioon ottamista koskevien perustelujen (s. 14) osalta herää kysymys, onko harkintavalta niiden suhteen tarkoitettu säännöstekstin viittaamalla tavalla jäävän kaikissa tilanteissa varsin laajaksi (”voidaan ottaa huomioon”), vai onko tarkoituksena, että hoitosuunnitelma lähtökohtaisesti otettaisiin huomioon tilanteissa, joissa sellainen on tehty? Jatkovalmistelussa esityksen sisältöä ja tarkoitusta olisi näiltä osin syytä pyrkiä selkeyttämään.

Pykälän 1 momenttiin lisättäväksi ehdotetut poikkeuslupaharkinnassa huomioon otettavat taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset vaatimukset sekä alueelliset ja paikalliset erityispiirteet juontuvat esitysluonnoksen perusteella luontodirektiivin 2 artiklan 3 kohdasta. Esitysluonnoksessa ei ole tarkemmin avattu edellä mainittujen käsitteiden sisältöä ja ne jäävät siten abstraktille tasolle. Jatkovalmistelussa käsitteistä ja sääntelyn tavoitteista olisi hyvä pyrkiä perusteluissa mahdollisuuksien mukaan tekemään selkoa ottaen myös huomioon direktiivin sääntely.

Muut toteuttamisvaihtoehdot

Esitysluonnoksessa ei ole tuotu esiin tai arvioitu muita mahdollisia toteuttamisvaihtoehtoja. Perustuslakivaliokunta on pitänyt valitettavana tilannetta, jossa hallituksen esityksessä ei lapsikorotusten poiston osalta ollut lainkaan tehty selkoa muista toteuttamisvaihtoehdoista vaan ainoastaan viitattu hallitusohjelmaan. Valiokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, ettei valtiosääntöoikeudellisia näkökohtia voida hallituksen esityksissä sivuuttaa tai korvata hallitusohjelmaan tai valtion talousarvion kohdistuvilla viittauksilla (ks. PeVL 16/2023 vp, kohta 12 ja siinä viitattut lausunnot). Vaihtoehtojen esiintuomattomuuden myötä esitysluonnoksessa ei myöskään ole perusteltu eri vaihtoehtojen arvioiden vaikutusten pohjalta, millä perusteella ehdotettuun toteuttamisvaihtoehtoon kaikista muista toteuttamisvaihtoehdoista on päädytty. Vaihtoehtovertailuun voidaan tarpeen mukaan ottaa myös se vaihtoehto, että mitään ei tehtäisi (ks. HE:n laatimisohteet, jakso IV kohta 5).

Muita huomioita

Metsästykseseen liittyvä poikkeuslupasääntely näyttäisi muodostavan moniulotteisen ja varsin vaikeasti hahmotettavan kokonaisuuden, johon sisältyy sekä valtioneuvostolle että ministeriölle osoitettuja asetuksenantovaltuuksia. Sen lisäksi, mitä edellä on todettu muutosehdotusten yhteensopivuuden varmistamisesta suhteessa direktiivin sääntelyjärjestelmään, jatkovalmistelussa on syytä huolehtia siitä, että sääntelykokonaisuus säilyy mahdollisimman selkeänä ja ymmärrettävänä.

Esityksen pääasialliset vaikutukset on nyt eritelty alaosiottain yleisiin vaikutuksiin sekä perusoikeuksiin liittyviin vaikutuksiin. Esitysluonnoksessa ei ole käsitelty sen taloudellisia vaikutuksia. Jatkovalmistelussa esitykseen tulisi lisätä taloudellisia vaikutuksia koskeva alaosio. Jos esityksellä ei arvioida olevan taloudellisia vaikutuksia, siitäkin tulisi erikseen mainita (ks. HE:n laatimisohejeet, jakso IV kohta 4.2).

Jatkovalmistelussa tulisi varmistaa, että esitys on HE:n laatimisohejeiden mukainen.

Hallituksen esitysluonnoksesta on 19.2.2025 päivätyllä lausuntopyyntöillä pyydetty lausuntoja 12.3.2025 mennessä. Lausuntoaika poikkeaa säädösvalmistelun kuulemisoppaan mukaisesta pääsäännöstä, jonka mukaan kirjallisten lausuntojen antamiseen varataan aikaa vähintään kuusi viikkoa. Lausuntopyyntöissä on todettu lyhennetyn lausuntoajan johtuvan kiireellisesti käsiteltävien esitysten aikataulusta ja tarpeesta saada laki voimaan viimeistään toukokuussa (2025). Itse esitysluonnoksessa kiireellisyyteen ei ole erityisesti viitattu eikä sitä ole tarkemmin perusteltu. Oikeusministeriö huomauttaa, että jos esitys on saatettava voimaan kiireellisesti, tulisi syyt tähän selvittää perusteluisa. Esityksen kiireelliselle käsittelylle on oltava painavat perustelut. Esityksessä on myös kerrottava, mitä haitallisia seurauksia lain suunnitellun voimaantulon mahdollisesta viivästyisestä voi olla. (ks. HE:n laatimisohejeet, jakso IV kohta 9). (Ks. lausuntoajan osalta myös esim. PeVL 16/2023 vp, OKV/1772/10/2023-OKV-6).

Osastopäällikkö

Johanna Suurpää

Erityisasiantuntija

Jasmin Heiskanen

Jakelu

MMM Maa- ja metsätalousministeriö

VN/36093/2024-OM-182

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: